

מסורת הש"ם

(א) לעיל כ. דר: (ג) [לעיל (א) לעיל כד:]; (א) [ע"ש]; (א) [לעיל כד:]; (ד) [פי' רש"י לקמן מח: דר"ה חזקין]; (א) [שבת מו. וס"ג]; (א) שם קטו. ע"ש; (ד) [דר"ה שניה];

תורה אור השלם

- כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונברתו הנפשות תעשה מקרב עמם:

ויקרא יח כט

הגהות הב"ה

(א) בבשנה והיוקו זה את זה. י"ב היינו חוקו וז מה שלם כטוה. אל חיוקו כטוה חייב כן פס"ג דף מח ע"ב ע"ש:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה שנים כו' ולא חיוקו כו'. י"ב והטמ"ה כתב דחיוקו ממש ופטורים האולי תווייהו עבדי מעשה:

מוסף רש"י

בעטה מהלכת ברבוצה פטורה. ואע"ג דנדר"ר חייבת, הכא פטורה דכל המשנה כגון זו שרצה נדר"ר, וכל אחד כו' (ועיל ב.) דלא היה לה לרצון נדר"ר. (ועיל ב.). כשלדא. כגילה נדר"ר. המהלכת לפני הדרך נדרסה וממלחא את כל הדרך. שלא כגילה, כדלמדין כגלגל שגזו קיימת (ועיל דא.). והדיוק זה את זה שניהן פטורין. נמקין לא שני לן בין מחטין לשלשן מחטין, והא דקמן טעם שהיו מהלכין נדר"ר והיוקו לן את זה שניהן. (לקמן מח.). חוקו חוקו הוא, ולא דק כלשמה (לקמן מח.). הלכה כסתם משנה. רבי הוא סדר המטה וכשנאה דברי חסד וישרו עשנו שגלן סתם ולא חזקין שזו אומרו עליהן כדי שלא יהא שניה מפי יחיד ונחלץ כאלו נטו מפי המרובים ויעשו כמקום (ביצה ב.).

רבינו חננאל

זה בא בחביתו וזה בא בקורתו. הא דבעא רבה בר נתן מרב הונא המדיק את אשתו ונדרס בתשמיש המטה מהו, איפסוט דאע"ג דתווייהו אית להו הנאה, איהו לחוריה קא עבדי מעשה, ואם הוזקה עשנו דאמי' ליה איבעי לך לעיוני. היה בעל קורה ראשון ובעל חבית אחרון. אמ' ריש לקיש ב' פרות ברשו' הרבי' אחת רבוצה ואחת מהלכת, ביטעה מהלכת ברבוצה פטורה,

סרוייהו כי הדדי נינהו. שניהן שוין בשצירתן שאף בעל חצית סייע בשצירתה: **הנפשות העושות**. נואף ונואפת נמשמע: **נרצוזה נמהלכת**. דבעל קורה שעמד הוי משונה שאין דרך לפוש נרה"ר: **הא סיועי נעיא**. דרצוזה נמהלכת חייבת: **אלא מקשי נמי קשיא**.

מתניתין לריש לקיש דלמנר נעטה

רובצת חייבת: **הא הוזקה ממילא**. מהלכת נרצוזה פטורה והכא קמי' נמתניתין דממילא חייב: **מסניסין דפסקה**. קורה לאורחא כשלדא שהיו ראשיה לרוחב הדרך הלכך אפילו ממילא חייב שאין דרך לבעל החצית לנטות: **לסגויי צאידך גיפא**. הלכך טעמא דנעטה אלל ממילא פטור: **מסניסין**. דקא מסגי בעל הקורה כי אורחיה ואין כאן שינוי הלכך פטור אלל מהלכת שנעטה נרצוזה שיעמה את דרכה ואימא לך דחייבת: **מתני' שנים פטורין**. כדמפרש בגמרא: **גמ' מפני שרץ [נרסוף]**. מפרש לקמן: **הא טו למא לי [השפאן] אחד רץ ואחד מהלך**. דרך שינה ומהלך לא שינה פטור שניהם רלים מנעיא:

זואו

הנפשות העושות מקרב עמם הנאה לתרוייהו אית להו איהו מעשה הוא דקעבדי: היה בעל קורה ראשון כו':^(א) אמר ריש לקיש שתי פרות ברה"ר אחת רבוצה ואחת מהלכת בעטה מהלכת ברבוצה פטורה רבוצה במהלכת חייבת לימא מסייע ליה היה בעל קורה ראשון ובעל חבית אחרון נשברה חבית בקורה פטור ואם עמד בעל קורה חייב והא הכא דברבוצה במהלכת דמי וקתני חייב ותסברא הא סייעי בעיא לא מסתייא דלא מסייעי אלא מקשה נמי קשיא טעמא דבעטה הא הוזקה ממילא פטור והא מתני' דממילא וקתני חייב מתני'^(ב) דפסקה לאורחא כשלדא הכא כגון דרבעה בחד גיסא איבעי לה לסגויי באידך גיסא אלא סיפא דמתני' מסייע ליה לר"ל דקתני היה בעל חבית ראשון ובעל קורה אחרון נשברה חבית בקורה חייב ואם עמד בעל חבית פטור והא הכא דכמהלכת ברבוצה דמי וקתני פטור מתני' דכי אורחיה קא מסגי הכא א"ל חגי'^(ג) דאית לך רשות לסגויי עלי לבעוטי בי לית לך רשותא: **מתני' שנים שהיו מהלכין ברה"ר אחד רץ ואחד מהלך או שהיו שניהם רצין**^(ד) (והיוקו זה את זה שניהם פטורין: **גמ' מתני' דלא כאיסי בן יהודה דתניא איסי בן יהודה אומר רץ חייב מפני שהוא משונה ומורה איסי בע"ש בין השמשות שהוא פטור מפני שרץ ברשות א"ר יוחנן הלכה כאיסי בן יהודה ומי אמר רבי יוחנן הכי**^(ה) **והאמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן אחד רץ ואחד מהלך או שהיו שניהם רצין פטורין מתני' בע"ש בין השמשות ממאי מודקתני או שהיו שניהם רצין פטורין הא תו ל"ל השתא אחד רץ ואחד מהלך פטור שניהם רצין מבעיא אלא הכי קאמר אחד רץ ואחד מהלך פטור בר"א בע"ש בין השמשות אבל בחול אחד רץ ואחד מהלך חייב 'שניהם רצין אפי' בחול פטורין אמר מר ומורה איסי בע"ש בין השמשות שהוא פטור מפני שרץ ברשות בע"ש מאי ברשות איכא כדר' חנינא דאמר ר' חנינא בואו**

בעל קורה אפי' שניהם נרשות כיון שעשה כל ההיזק דדוקא משום דתרוייהו כי הדדי נינהו פטרינן ליה ולא דמי לעמד בעל חצית דמתניתין דכיון שהוא ידע שגא אחריו בעל קורה נושא כשלדא פשע נעמידה כדפי' נמתני' ואי חצית נמי איירי דהויא כשלדא אחי נמי שפיר: **איהו קעבדי מעשה**. ומיהו לענין חטאת ולענין מלקות חייבת דרמחנא אחשביה להנאה מעשה: **דרמ"א בשלדא**. וא"ת והלא נקדרין מחייב לעיל כשנתקל השני נרשאון ולא אמרינן איבעי ליה לסגויי צאידך גיסא והתם לא מיירי כשלדא דלא מוקמינן דפסקה לאורחא כשלדא אללא היהא דאם מחמת הראשון נפלו כולם וי"ל כשנפל אין רואהו ולא מצי א"ל איבעי לך לסגויי צאידך גיסא: **איבעי לה לסגויי באידך גיסא**. שלא תהא ניזוק וא"ת והא אפי' להיזק אית לה רשות לסגויי עלה וי"ל משום דהוי רגל נרשות הרצים ואציעוט נמי לא מייחייב משום דכל המשנה וכל אחד ושינה זו פטור: **והא הכא דכמהלכת ברבוצה דמ"א**. תימה מאי ס"ד השתא וכי סוצר הוא שאם שצר נמתכוין שהוא פטור כמו נעטה מהלכת נרצוזה הא פשיטא לן גריד פירקין דשוצר חייב דבאדם לא שייך כל המשנה כו' וי"ל דס"ד כי היכי דנמתני' פטרינן בעל הקורה לפי שבעל חצית גורם לו נעמידתו שאין לו לבעל קורה ליזער שמה יעמוד בעל חצית ה"נ פרה נרצוזה גרמה לה למהלכת שחציעוט צה ואין לבעל הפרה ליזער שמה ממאנא פרה נרצוזה נרשות הרצים ותציעוט צה פרמו ומשני דנשציל שרצוזה לא גרמה לה צדק שחציעוט צה דנהי דאית לך רשות לסגויי עלאי לנעוטי צי לית לך רשות: **שנים שהיו מהלכין וכו'** והיוקו זה את זה **פטורין**. שכל אחד גרם לעצמו חבלה זו ולא היוקו ואו ממש נמתכוין אללא כלומר חזקין זה צוה כדלמנר' כהפסה (לקמן דף מח: מח)^(ו) שניהם נרשות שניהם שלא נרשות היוקו זה את זה חייצין חוקו זה צוה פטורין:

המניח פרק שלישי בבא קמא

לב.

ואם עמד בע"ל קורה חייב. בגמרא מוקי דרמ"א לקורה כשלדא אלל אי לא רמ"א כשלדא פטור דאיבעי ליה לבעל חצית כשראה שעמד בעל הקורה לסגויי צאידך גיסא כדי שלא יוזק אלל כי הוי כשלדא לא פשע בעל החצית דלא ידע כשעומד כשלדא אע"פ שגוף האדם רואה כשעמד מה שעמד כשלדא אין רואה אלל קשה דכסיפא אס עמד בעל החצית אמאי פטור דחצית לא מסתצר דהוי כשלדא שהוא דצר קטן וה"ל לבעל הקורה לסגויי צאידך גיסא כדי שלא יוזק בעל חצית דהא כשבעל חצית אחרון מוטל עליו לסגויי צאידך גיסא כדי שלא יוזקן כ"ש כשבעל קורה אחרון דאיבעי לסגויי צאידך גיסא כדי שלא יזיק כדפי' (לעיל דף כז.) גצי כלב שנטל חררה ועוד דגם זה דוחק שהאדם רואה שהוא עומד ואין רואה שהוא עומד כשלדא ונראה לר"י דאורחא דמילתא הוא כשהולכין בעל חצית ובעל קורה זה אחר זה דאין האחרון יכול לעיין באותו שהולך לפניו כל שעה ולכך כי לא הויא קורה כשלדא יש לאחרון ללכת נמחלת הלוכו צאידך גיסא כדי שלא יזיק או שלא יוזק ע"י עמידת הראשון אלל כשנושא את הקורה כשלדא אין לאחרון להסתלק צאידך גיסא צין שהוא בעל קורה צין שהוא בעל חצית ולכך אין פושע אללא הראשון כשעמד ומיירי מתני' צין רישא צין סיפא שהקורה כשלדא: **תרוייהו כי הדדי נינהו**. שאף בעל חצית מסייע

בשצירתה שצדךך הלוכו הטיח חציתו צקורת חצירו וא"ת ואס כן ל"ל שמה רשות להלך אפי' אין רשות לא לזה ולא לזה פטור בעל הקורה מטעם זה וי"ל דצא למעוטי אס היה בעל קורה רץ ובעל חצית מהלך אע"פ שבעל חצית עצמו הטיח החצית אע"ג דפטנר נמתני' אחד רץ ואחד מהלך היינו משום דקסצר שיש לו לרוץ נרה"ר אלל כשנושא קורה על כתפו אין לו רשות לרוץ א"נ מתניתין דאחד רץ ואחד מהלך מיירי בע"ש כדמוקי לה רבי יוחנן אי נמי י"ל דצא למעט נמקום שאין לו רשות להלך כגון נחצר בעל החצית דכיון דאין לו רשות לבעל [הקורה] להלך אין לבעל חצית ליזער ממנו מיהו כשעמד בעל חצית חייב

דכיון שהוא ידע שגא אחריו בעל קורה נושא כשלדא פשע נעמידה כדפי' נמתני' ואי חצית נמי איירי דהויא כשלדא אחי נמי שפיר: **איהו קעבדי מעשה**. ומיהו לענין חטאת ולענין מלקות חייבת דרמחנא אחשביה להנאה מעשה: **דרמ"א בשלדא**. וא"ת והלא נקדרין מחייב לעיל כשנתקל השני נרשאון ולא אמרינן איבעי ליה לסגויי צאידך גיסא והתם לא מיירי כשלדא דלא מוקמינן דפסקה לאורחא כשלדא אללא היהא דאם מחמת הראשון נפלו כולם וי"ל כשנפל אין רואהו ולא מצי א"ל איבעי לך לסגויי צאידך גיסא: **איבעי לה לסגויי באידך גיסא**. שלא תהא ניזוק וא"ת והא אפי' להיזק אית לה רשות לסגויי עלה וי"ל משום דהוי רגל נרשות הרצים ואציעוט נמי לא מייחייב משום דכל המשנה וכל אחד ושינה זו פטור: **והא הכא דכמהלכת ברבוצה דמ"א**. תימה מאי ס"ד השתא וכי סוצר הוא שאם שצר נמתכוין שהוא פטור כמו נעטה מהלכת נרצוזה הא פשיטא לן גריד פירקין דשוצר חייב דבאדם לא שייך כל המשנה כו' וי"ל דס"ד כי היכי דנמתני' פטרינן בעל הקורה לפי שבעל חצית גורם לו נעמידתו שאין לו לבעל קורה ליזער שמה יעמוד בעל חצית ה"נ פרה נרצוזה גרמה לה למהלכת שחציעוט צה ואין לבעל הפרה ליזער שמה ממאנא פרה נרצוזה נרשות הרצים ותציעוט צה פרמו ומשני דנשציל שרצוזה לא גרמה לה צדק שחציעוט צה דנהי דאית לך רשות לסגויי עלאי לנעוטי צי לית לך רשות: **שנים שהיו מהלכין וכו'** והיוקו זה את זה **פטורין**. שכל אחד גרם לעצמו חבלה זו ולא היוקו ואו ממש נמתכוין אללא כלומר חזקין זה צוה כדלמנר' כהפסה (לקמן דף מח: מח)^(ו) שניהם נרשות שניהם שלא נרשות היוקו זה את זה חייצין חוקו זה צוה פטורין:

ונתזה

עין משפט ונר מצוה

גג א מיי' פ"ו מהלכות חובל ומזיק ה' ח סמג עשין ע טו"ש"ע ח"מ סי' שעט סעף ב:
גד ב ג ד ה מיי' שם טו"ש"ע שם סעף ג:
גה ו ז מיי' שם פ"ד הלכה ח סמג שם טו"ש"ע ח"מ סי' תכא סעף יב וטו"ש"ע אה"ע סי' פג סעף ב:
גו ח מיי' פ"ב מהלכות טקי ממנו הלכה כ סמג עשין סו סח טו"ש"ע ח"מ סי' שפט סעף כ:
גז ט מיי' פ"ו מהלכות חובל ומזיק הל' ט סמג עשין ע טו"ש"ע ח"מ סי' שעט סעף ח:
גה י מיי' שם טור ש"ע שם סעף י:

רבינו חננאל (המשך)

רבוצה במהלכת חייבת. לימי' מחני' מסייעא ליה, ירשא לסיפא וסיפא לרישא. ירשא וקתני אם עמד בעל הקורה חייב, דכיון שעמד בעל הקורה כרבוצה במהלכת דמי, וקתני חייב כריש לקיש. ומתמיהין, והא סייעא בעציא ביטעה ודאי דאמי' לך לא מסתייך רבוצת ברשו' הרבים אלא תבעט עלי, אלא מקשה קשיא טמ"י דביטעה ולפיכך חייבת, הא לא ביטעה אלא הוזקה מהלכת ברבוצה פטור. והא מתני' שכירת החבית בקורה דממילא היא וחייב. ופריק מחני' דרמ"א כי שורא, עמד כקורה לרוחב הדרך ופסק הדרך, הכא נמי דרבעה פרה בחד גיסא, איבעי ליה לסגויי באידך גיסא. סיפא לימא מסייעא ליה לירשא וריש לקיש, היה בעל חבית ראשון כו'. כיון דאמרי' כיצ"ה הרגל מרעית בהא שמעאא דריש לקיש, ר' יוחנן אית ליה הא דריש לקיש, ש"מ דהילכ' כוותיה. ודברי רבא ורב פפא דאמי' אנא פליגנא עליה לא משגחין ביה. ויש אומ' כיון דרבא בתרא הילכת' כוותיה. מתני'. שנים שהיו מהלכין ברשות הרבים אחד רץ ואחד מהלך או שהיו שניהן רצין והיוקו זה את זה פטורין. אוקימ' בערב שבת בין השמשות, והכי קתני בד"א בערב שבת בין השמשות אבל בחול אחד רץ ואחד מהלך זה שרץ חייב. ואפי' בחול שניהן רצין פטורין. אמר ר' יוחנן הלכה כאיסי דתניא איסי בין יהודה אומ' רץ חייב מפני שהוא שבת בין השמשות שהוא פטור מפני שהוא ברשו'. מאי ברשות, פי' ברשות מצוה, כו' חנינא